

Från utmaning till möjlighet: svenska textilföretags omställning till cirkularitet och hållbarhet

Kan den resursintensiva textilindustrin med sin markanta miljöpåverkan ha en plats i en hållbar och cirkulär framtid? Kan EU nya textilstrategi vara ett verktyg i den omställningen, och hur påverkar den textilproducenter utanför modebranschen?

I en värld där textilsektorn står inför stora utmaningar gällande resursförbrukning och avfallshantering har EU presenterat en ny, ambitiös strategi som syftar till att omvandla sektorn till att bli mer hållbar och cirkulär. Vår studie undersöker strategins förväntade effekter och identifierar styrkor och svagheter i dess implementering för att öka förståelsen för de möjligheter och utmaningar den medför.

Textilsektorns produktion har ökat markant de senaste decennierna, vilket beror främst på ändrade konsumtionsmönster och den snabbt ökande produktionstakten inom modebranschen. Vår studie fokuserar på hur denna övergripande strategi kan påverka en mindre diskuterad del av sektorn: professionella textilier såsom arbetskläder och flatgoods (lakan, handdukar, med mera), som används och tillhandahålls genom försäljning eller uthyrning till privat och offentlig sektor. Dessa textilier har unika egenskaper och användningsområden som skiljer sig markant från modetextilier.

Resultaten visar att implementeringen av styrmedel såsom ekodesignkrav och ett utökat producentansvar för textilier medför flera utmaningar. Ekodesignkrav innebär designkrav för produkters miljömässiga hållbarhet och begränsad resursanvändning, medan ett utökat producentansvar innebär att de som importerar, tillverkar eller säljer textilier i Sverige har ansvar för insamling och återvinning av förbrukade produkter. Utmaningarna med implementeringen av dessa styrmedel omfattar brist på tydlig information och vägledning för företag, samt en avsaknad av infrastruktur för hantering av textilavfall och anpassning till design- och informationskrav. Svårigheterna med anpassning till designkrav gäller främst textiliers mångfaldiga användningsområden och eventuella kompromisser mellan hållbarhet och produktens livslängd. Utmaningarna med informationskrav är kopplade till textilernas komplexa globala värdekedja, som ofta involverar flera led av aktörer.

Digitalisering och innovation spelar en avgörande roll för att göra försörjningskedjan mer effektiv och öka återvinningen, särskilt i övergången till cirkulära affärsmodeller och utvecklingen av digitala produktpass - databärare som följer textiliernas hela värdekedja och tillhandahåller information om bland annat miljöpåverkan. Trots utmaningar som otydlig ansvarsfördelning och brist på infrastruktur ser producenter goda möjligheter att anpassa sig till omställningen.

Slutsatsen är att strategin är ambitiös och viktig för internationell styrning och rättvis konkurrens, men den saknar tydliga definitioner, ansvarsfördelning och harmonisering med andra lagar. Detta skapar utmaningar för producenter som behöver konkreta policys, teknologisk innovation och ekonomiska incitament för att anpassa sig till nya krav och omställningen till en cirkulär och hållbar textilsektor.